

شناسایی اثرات، تهدیدات و آسیب های فضاها و سایبری و راهکارهای مقابله

فرهاد کیانی فلاورجانی

عضو اتاق فکر شورای پدافند غیرعامل استانداری هرمزگان - دانشگاه صنعتی مالک اشتر -

مجتمع دانشگاهی مواد و فناوری های ساخت پژوهشکده هرمزگان

Aerospace_62@yahoo.com

خلاصه

هریک از وسایل ارتباط جمعی ضمن اینکه به لحاظ تسهیل امور آثار مثبتی در جامعه داشته و دارند به لحاظ سوء استفاده ای که از آنها می شود. ممکن است آسیب هایی را برای جامعه به دنبال داشته باشند. هرچه وسایل ارتباط جمعی بیشتر قابل کنترل باشند آسیب های ناشی از آنها کمتر است و هرچه قابلیت کنترل این وسایل کمتر باشد بیشتر مورد سوء استفاده قرار می گیرند و آسیب های ناشی از آنها برای جامعه بیشتر است. «اینترنت به منزله یک "فضا- رسانه" نه تنها ابزاری برای ارتباط (میان فردی، جماعتی و جمعی) است بلکه فضایی است که در آن زندگی می کنیم. با این حال به رغم همه ظرفیت ها و قابلیت های اینترنت نباید مسایل و آسیب هایی را که در ارتباط با آن به وجود آمده است از نظر دور داشت. رابطه اینترنت و آسیب های اجتماعی حداقل از چند منظر قابل بررسی است: ۱- اینترنت به منزله ابزاری برای آسیب ها ۲- اینترنت به منزله فراهم آورنده محتوای آسیب زا ۳- اینترنت به منزله عمل آسیب زا. از منظر اول نگاهی ابزاری به اینترنت است که تنها ابزاری برای گسترش آسیب های اجتماعی است. دزدی هویت و دسترسی به حساب های بانکی، خرید و فروش مواد مخدر، پول شویی و نقل و انتقال پول های کثیف، تجاوز به حریم خصوصی افراد و هزاران جرم دیگر از جمله آسیب هایی هستند که اینترنت به منزله یک ابزار در خدمت آن هاست. منظر دوم اینترنت را فراهم آورنده محتوای آسیب زا می داند از جمله محتواهای نامناسب (هرزه نگاری، خشونت، نژاد پرستی و شیطان پرستی) که در اینترنت آسیب اصلی تلقی می شود. از این مقوله می توان اینترنت را به منزله رسانه ای که بیش از هر زمان دیگر در تاریخ بشر محتواهای نامناسب را در اختیار همگان قرار داده است یاد کرد. در نهایت اینترنت به عنوان عملی ارتباطی آسیب زاست، که خود تعامل با اینترنت به عنوان یک آسیب تلقی می شود. اینترنت صرف نظر از اینکه چه محتوایی داشته باشد، یکی از علل انزوای اجتماعی، پوک شدن دموکراسی، سطحی شدن دانش، مسمومیت اطلاعاتی و آسیب هایی از این قبیل باشد.

کلمات کلیدی: فناوری نوین ارتباطات و اطلاعات، اینترنت، تهدیدات سایبری، آسیب های روانی، اجتماعی

۱. مقدمه

امروزه امور زیادی از قبیل خرید و فروش، تحصیل، مشاوره خانوادگی، ازدواج و حتی مشاوره های پزشکی میان پزشکان و بیماران در اینترنت انجام می گیرد. از این رو هیچ جای تعجبی نیست که مجرمان اینترنتی در فضای مجازی مرتکب جرم شوند. عدم فشارهای قانونی و حضور پلیس موجب می شود که عده ای از استفاده منندگان اینترنت بر اساس هنجارهای لحظه ای عمل کنند. هنجارهای لحظه ای در واقع تفسیر دیگری از شرایط آنومیک است که دور کیم از آن یاد می کند، شرایطی که می تواند زمینه ساز وقوع رفتارهای انحرافی و مجرمانه گردد. گمنامی، بی چهرگی و بی نامی افراد در اینترنت نه تنها پیگرد قانونی جرم و مجرمان را در فضای رایانه ای مشکل می سازد، بلکه زمینه گسترش آن را نیز فراهم می آورد. با توجه به رشد روزافزون جرایم اینترنتی و با توجه به این مطلب که جوانان بیش از هر گروه دیگر در مقابل بعضی از این جرایم آسیب پذیر هستند، حمایت از آنان و مقابله و جلوگیری از محتوای جرم آمیز در اینترنت امری ضروری و حیاتی به نظر می رسد [۱]. مسوولان و دست اندرکاران کشور ایران بیش از هر جای دیگری باید خطرها و تهدیدهای این جریتم را جدی تلقی کنند و استراتژی های همه جانبه ای را در راستای آگاهی دادن به استفاده کننده گان از اینترنت، مقابله قانونی با جرایم اینترنتی و استفاده صحیح از تکنولوژی رایانه ای اتخاذ کنند. دستیابی به چنین استراتژی هایی مستلزم همکاری

کارشناسان در حوزه های مختلف اعم از جرم شناسی، جامعه شناسی، ارتباطات، حقوق، کامپیوتر و تکنولوژی ارتباطی و اطلاعاتی است. انواع جرایم در اینترنت: جرایم مالی، سوء استفاده از کارت های اعتباری، خرید غیر قانونی سهام در اینترنت، شرکت های مضاربه ای، ایجاد بانک با بهره های بالا در اینترنت، تروریسم اینترنتی، پخش ویروس، پخش عکس های برهنه و سوء استفاده جنسی از بچه ها، «...» در مساله کنترل این جرایم، توجه کلی به طور مستقیم بر روی مجرمان متمرکز نیست چون این گونه اشخاص معمولاً از خارج کار می کنند و کم اتفاق می افتد که بتوان آنان را شناسایی کرد، اگرچه شناسایی آنان غیر ممکن نیست. در عوض توجه بر روی سرویس های ارتباطی الکترونیکی و سیستم های تکنیکی است که برای ارتکاب جرم مورد سوء استفاده قرار می گیرند. به عبارت دیگر اگرچه سیستم های ارائه دهنده خدمات الکترونیکی زیر ساخت تکنیکی را فراهم می کنند و به لحاظ اجتماعی بسیار مفید هستند اما از سویی از این جهت که در پخش امور خلاف پورنوگرافی و ... نیز مشارکت دارند قابل سرزنش هستند. بنابر این سؤال در دستگاه های قانونی کشورهای صنعتی مطرح می شود که فراهم کنندگان خدمات الکترونیکی به طور قانونی برای اطلاعاتی که توسط آنان منتقل می شود، در مقابل قانون مسؤول هستند. این در حالی است که آزادی بی حد و حصر در محیط اینترنت امکان دخالت دولت و نهاد قدرت را در نهادینه سازی عقلانیت سیاسی در میان کاربران اینترنتی به حداقل رسانده است. گذشته از این کاربران در محیط اینترنت هویتی از خود می سازند که مستقل از ویژگی های جسمی آنان است. در این شرایط یافتن خطای به منظور طبقه بندی آسیب او و رابطینش و اجرای انضباط برای او بر ابهام کارکرد دولت ها افزوده است [۲] و [۳]. اما از سویی چنین آزادی در محیط اینترنت خیال فوکو را از بابت باز تولید نظام اصلاح گری آسوده کرده است. زیرا در محیط مجازی ارائه تعریف ها برای امر خوب یا بد از مجرای آزاد کنش متقابل ذهنی میان کاربران نا آشنا صورت می گیرد و نهاد قدرت سهمی کوچک یا برابر با دیگران در ارائه تعریف امر خوب یا بد دارد. این به معنای آن است که عمل کنترل به فراخور فروپاشی رابطه میان نهاد قدرت و سوژه های اجتماعی سست شده است و این خود امکان افزایش فردیت ها را فراهم آورده است و کل گرای و تفکر ساختاری در فهم جوامع معاصر را بی اعتبار کرده است.

۱.۱. مفهوم شناسی مفهوم ارتباط

واژه ارتباط از باب افتعال که در فارسی به معنای پیوند دادن، ربط دادن و پیوستن چیزی به چیز دیگر آمده معادلی برای واژه communication در زبان انگلیسی است. این واژه به طور کلی ناظر بر فرایندی است که در آن پیام از پیام دهنده منتقل می شود. به علت همین مفهوم کلی است که این واژه به معانی متعددی از جمله گزارش دادن، بیان کردن، منتقل کردن، پیوند دادن، تماس گرفتن و منتشر کردن و... به کار رفته است. در تعریف دیگر از ارتباطات جنبه های هنری و علمی ارتباطات مشخص و معین است، مثلاً کلودشون و وارن ویور در کتاب خود با عنوان تئوری ریاضی ارتباط می گویند " کلمه ارتباط معرف تمام جریان هایی است که به وسیله آنها یک اندیشه می تواند اندیشه دیگر را تحت تاثیر قرار دهد. به عبارت دیگر ارتباط سبب می شود که وجدان انسان در وجدان دیگران تصاویر، مفاهیم، تمایلات، رفتارها و آثار روانی گوناگون پدید آورد". میشل شین ارتباط را " فراگرد انتقال اطلاعات با وسایل ارتباط جمعی گوناگون از یک نقطه یا شخص به نقطه یا شخص دیگری" می داند. در هر دو تعریف شون و شین، فرایندی و تاثیر گذاری با رویکرد قدرت مشهود است، به گونه ای که با پیروی از اصول معین قابل اثبات، می توان این فرایند و نیز خلاقیت پیام را اثر بخش تر و تاثیر گذارتر منتقل کرد. همانگونه که در تعاریف با تاکید بر انتقال یا فرآیند آمد، می توان گفت ارتباط منشاء همه تعاملات و نهایتاً فرهنگ و تمدن است. لذا دقت در مفاهیم و اصول ارتباطات و وسایل و ابزارهای آن، یعنی وسایل ارتباطی، به ویژه وسایل ارتباط جمعی و رسانه، اهمیت فوق العاده ای در شکل گیری، انسجام، پاسداری و انتقال فرهنگ دارد [۴].

۲.۱. تعریف تهدیدات رسانه ای

تهدیداتی هستند که ابزار اعمال آن ها، رسانه های مختلف نظیر اینترنت، رادیو، تلویزیون، و ماهواره ها و مطبوعات و امثالهم می باشند. تهدید رسانه ای یکی از انواع تهدیدات نرم به شمار می رود. از دید کلی و گونه شناسی تهدید، همانطور که باری بوزان می گوید یکی از اساسی ترین تهدیدها علیه امنیت و منافع ملی هر کشوری، تهدیدهای فرهنگی است. به همان میزان که تهدیدهای نظامی، بروز و ظهور و چهره های آشکار دارد، تهدیدهای فرهنگی، پوشیده و با چهره های پنهان و با بهره گیری از روشهای پیچیده به کار می رود و تا جایی پیش می رود که در عصر کنونی بدون لشکر کشی، کشورگشایی امکان پذیر شده و این امکان برای صاحبان قدرت از طریق فرهنگ سازی و همسان سازی فرهنگی، شکل دهی و مدیریت افکار عمومی ایجاد شده است. در این میان رسانه ها مرکز ثقل است و نقش اول را ایفاء می کند [۳] و [۵]. تهدیدزایی رسانه ها از طریق نقش این وسایل ارتباطی در تبلیغات، تهدید روانی و تهدید رسانه ای بویژه با استفاده از انگاره سازی در شکل دهی افکار عمومی ملموس تر و ابعاد آن موضوعیتی بیشتری باید.

۳,۱. امنیت ملی

امنیت ملی تعریف‌های گوناگونی را به خود اختصاص داده است. در تعریف کلاسیک، امنیت ملی عبارت است از "توانایی کشور در دفع تهدیدهای خارجی علیه حیات سیاسی یا منافع ملی". والتریسپن در تعریف امنیت ملی می‌گوید "ملتی دارای امنیت است، که در صورت اجتناب از تهدید بتواند ارزش‌های اساسی خود را حفظ کند و در صورت اقدام به تهدید بتواند آن را به پیش ببرد". دیگری از اندیشمندان فراتر از ابعاد نظامی، سیاسی و اقتصادی رفته و از امنیت ملی تعریفی جامع‌تر ارائه کرده‌اند "ولفرز" امنیت ملی را بطور عینی به معنای فقدان تهدید نسبت به ارزش‌های مکسسه و به طور ذهنی به مفهوم فقدان ترس از حمله به این گونه ارزش‌ها می‌داند. پیترسون، امنیت ملی را "حفاظت جامعه از لطمه خوردن به نهادها و ارزش‌های بنیادی آن تلقی کرده است". همانگونه که ملاحظه می‌شود تعریف امنیت ملی توسعه یافته و از بعد نظامی به ابعاد سیاسی - اقتصادی و در نهایت به بعد ارزشی که در واقع در برگیرنده تمامی امور سیاسی، اقتصادی، نظامی و فرهنگی است می‌پردازد. این تنوع تعریف در باب امنیت ملی ویژگی‌های خاصی به این مقوله بخشیده است که مهمترین ویژگی‌های آن نسبی بودن و متغیر بودن است. نسبی بودن امنیت ملی، به این معنا است که در جهان واقعی دستیابی به امنیت مطلق غیرممکن است. امنیت، ارزش و موقعیتی است که یک کشور به میزان کمتر یا بیشتر می‌تواند از آن برخوردار باشد. اما هیچگاه هیچ کشوری نمی‌تواند از امنیت کامل برخوردار شود. متغیر بودن امنیت ملی نیز ویژگی دیگر این مقوله مهم است. متغیر بودن امنیت ملی به این معنا است که کمیت و کیفیت امنیت یا عدم امنیت همواره دارای نوسان و مشمول فراز و نشیب‌ها و تحولات نظام بین‌الملل است. با تغییر نظام بین‌الملل و یا حتی تحولات درونی در کشورهای بزرگ و روی کار آمدن دولت‌های متفاوت، احساس امنیت یا احساس عدم امنیت نیز دچار تحول و تغییر می‌شود. در یک برهه زمانی امنیت نظامی و در برهه دیگر امنیت اقتصادی اولویت پیدا کرده و برجسته می‌شود. به همین دلیل شناخت ابعاد امنیت ملی ضرورت می‌یابد. امنیت ملی در تعریف کلاسیک لغوی عمدتاً جنبه نظامی داشت اما با گذشت زمان و تحولات جهانی، امنیت ابعاد دیگری نیز به خود گرفت و مقولاتی نظیر امنیت اقتصادی، امنیت سیاسی و امنیت فرهنگی نیز مورد توجه قرار گرفت. گرچه امنیت نظامی همچنان دارای اهمیتی بسیار زیاد است، اما دیگر ابعاد امنیت نیز از اهمیت بسزایی برخوردارند.

۴,۱. اهداف امنیت ملی

هدف ملی عبارت است از، وضع نوینی که مطلوب اکثریت مردم بوده، دولت آن را به دست می‌گیرد و برای وصول به آن از ملت یاری می‌طلبد. بنابراین اولاً هدف ملی باید با یک نوع پذیرش و مقبولیت اکثریت آحاد یک جامعه توأم باشد، و ثانیاً باید از رهگذر دستگاهی متمرکز و رسمی بنام دولت به نمایندگی از سوی مردم تعقیب شود.

۵,۱. تعریف رسانه های جمعی

از رسانه‌های جمعی معانی گوناگونی ارائه شده است "فرید اینگلس" در کتاب نظریه رسانه‌ها در این باره می‌نویسد: "یک رسانه عبارت است از هر ابزاری برای برقراری ارتباطات. رسانه یا واسطه پیام است و یا به نام خود صحبت نمی‌کند بلکه از طریق او منظور و هدف خود را بیان می‌کند. از این تعریف چنین به نظر می‌رسد که رسانه‌ها تنها به انتقال محتوای نمادین پیام‌ها می‌پردازند و نقشی فراتر از این نمی‌توانند به عهده بگیرند اما در مقابل نظریه پردازانی دیگر، از واسطه بودن رسانه‌ها در حمل و انتقال پیام فراتر رفته و مانند مک لوهلن رسانه را معادل پیام می‌دانند [۶].

۶,۱. وسایل ارتباط جمعی و حکومت

رسانه‌های گروهی، بخشی از زندگی سیاسی و جزء جدایی ناپذیر آن‌اند. این وسایل چنان که یکی از ابزارهای اصلی حکومت‌اند، بر تصمیم‌های سیاسی حکام و زمام داران نیز اثر می‌نهند. اما رسانه‌های گروهی بیش از آن که بر تصمیم‌های هیات حاکمه تاثیر بگذارند، یکی از ابزارهای مهم آنانند. این وسایل از عوامل اصلی جامعه‌پذیری سیاسی‌اند و حکومت‌ها از آنها برای پدید آوردن همگونی و نیز جهت دهی افکار عمومی و هماهنگی نظریه‌های توده‌ی مردم نسبت به نظم سیاسی سود می‌جویند. امروزه وسایل ارتباط جمعی در انواع و اشکال گوناگونش، از کارآمدترین ابزارهای تهدید فرهنگی-اند. تکاپوی مراکز نشر کتاب، بنگاه‌های خبرپراکنی، شبکه‌های رادیویی، و تلویزیونی برای نشر و ترویج عقاید الحادی در پوشش مسلک‌هایی همچون بهائیت، وهابیت، مصداقی از کاربرد رسانه‌های گروهی در تهدید فرهنگی استکبار با اسلام و کشورمان می‌باشند [۳] و [۶].

۷.۱. رسانه‌ها و تهدید روانی

با استفاده طراحی شده از وسایل ارتباط جمعی، می‌توان به طور موثری دیگران را تحت تاثیر قرار داد. تجربه نشان می‌دهد که دیدگاه‌های افراد درباره‌ی موضوعات مورد مجادله (مانند، تهدید، مذهب و سیاست) را می‌توان با فرستادن پیام از راه گفتگوی مستقیم، تلویزیون، بلندگو، عکس یا مطبوعات، تحت تاثیر قرار داد و یا اصلاح کرد. با این حال، این نکته نیز آشکار است، که تغییر نگرش افراد در دوران تهدید بویژه در زمینه‌ی موضوعات مورد مجادله، دشوارتر است. سبب این دشواری از سویی، نبود امکان رقابت با وسایل ارتباط جمعی دشمن است و از سوی دیگر نبود امکان ارزیابی و اندازه گیری آثار مستقیم تبلیغات خودی به شیوه علمی است. ترنس کوالتر^۱ تبلیغات روانی را تلاش عمومی برخی افراد یا گروه‌ها با بهره-گیری از وسایل ارتباط جمعی برای کنترل، تغییر یا شکل دادن نگرش دیگر گروه‌ها می‌داند تا عکس العمل آن‌ها در یک موقعیت ویژه به اندازه‌ای که مطلوب تبلیغ‌گر است، تحت تاثیر قرار گیرد [۳] و [۵]. عبارت تلاش عمومی در این جمله آن را از غیر تبلیغات جدا می‌کند. الکساندر اسکناسی^۲ استاد و محقق دانشگاه کلمبیا نیز اهداف تهدید روانی را نه انهدام فیزیکی، بلکه تغییر رفتار مخاطب مطابق اراده ی تبلیغ‌گر می‌داند که دیگر با منافع ملی تبلیغ‌گر مخالفت نکند و چنان بر مغز مخاطب اثر بگذارد که دیگر نیاز به ضربه زدن به بازویش نباشد، می‌داند.

۸.۱. کارکردها و نقش‌های رسانه‌های جمعی

اندیشمندان علوم ارتباطات و رسانه درباره نقش‌ها و کارکردهای رسانه‌های جمعی مطالعات گسترده‌ای کرده‌اند مثلاً هارولد لاسول که از پیشگامان مطالعات ارتباطات در رسانه‌های جمعی است، در مقاله‌ای با عنوان "ساخت و کارکرد ارتباطات در جامعه"، سه کارکرد اصلی برای رسانه قائل است که عبارتند از [۳] و [۵] و [۶]:

- نظارت و حراست از جامعه
- ایجاد همبستگی در بخش‌های جامعه به منظور واکنش در برابر محیط
- انتقال میراث فرهنگی - اجتماعی از یک نسل به نسل دیگر

محققانی چون چالز رایت در سال ۱۹۵۹ به کارکردهای اساسی فوق‌الذکر کارکرد سرگرمی تفریح و فرار از واقعیت را نیز افزودند. بعدها نیز دنیس مک کویل کارکرد دیگری تحت عنوان "بسیج اجتماعی" را به مجموعه کارکردهای اساسی رسانه‌های جمعی افزود.

۲. بررسی وسایل ارتباط جمعی از دیدگاه آسیب‌های اجتماعی [۷] و [۸] و [۹]

۱.۲. نشریات، رادیو و تلویزیون

نشریات، رادیو و تلویزیون از جمله وسایلی هستند که معمولاً هرکسی توانایی دایر کردن و راه اندازی آنها را ندارد. حتی افرادی که از چنین توانایی برخوردارند. دولت‌ها و جامعه سعی در کنترل آنها دارند لذا کمتر مورد سوء استفاده قرار می‌گیرند و آسیب‌های ناشی از آنها برای جامعه مخصوصاً خانواده‌ها کمتر است.

۲.۲. بررسی نقش ماهواره

ماهواره در سال ۱۹۶۰ اختراع شد و استفاده از آن در سال ۱۹۸۰ برای اکثر کشورها عمومیت پیدا کرد تا قبل از اختراع ماهواره رادیو، و تلویزیونهای کشورها به لحاظ برد کوتاهی که داشتند بیشتر قابل کنترل بودند چراکه هرکس می‌خواست ایستگاه رادیویی یا تلویزیونی برای پخش برنامه ای یک کشور ایجاد کند یا باید در داخل کشور و یا در نزدیک مرزهای آن کشور این کار را انجام می‌داد که نهایتاً توسط حکومتها قابل کنترل بودند. اما اختراع ماهواره امکان ارسال اطلاعات صوتی و تصویری را از هر نقطه به نقطه دیگر زمین امکان پذیر کرد. با اختراع ماهواره در سال ۱۹۶۰ امکان تبادل اطلاعات دچار تحول عظیمی شد [۱۰]. ابتدا ماهواره‌ها دارای حجم زیادی نبودند و تعداد حداکثر ۴ کانال تلویزیونی پخش می‌کردند. کم‌کم و بر کیفیت آنها نیز افزوده گردیده در حال حاضر یک ماهواره حدود ۲۰۰۰ کانال تلویزیونی پخش می‌کند.

^۱ T.Qualter

^۲ A.Eskenasi

۱.۲.۲. آینده تکنولوژی ماهواره ای

- آنتن گلوبال روی ماهواره ها نصب شد و قابلیت پخش برای همه دنیا را پیدا کرده است.
- در آینده نزدیک امکان استفاده از باند UHF و دریافت بدون دیش و ریسور امکان پذیر خواهد شد.
- در آینده نزدیک امکان تعبیه دستگاه مترجم خودکار روی گیرنده ماهواره امکان پذیر خواهد شد و دریافت برنامه های ماهواره ای برای هر کس با هر فرهنگ و زبانی آسان خواهد شد.
- در حال حاضر حدود یکصد ماهواره از ۱۵ کشور قابلیت پخش برنامه روی ایران را دارند و از هر ماهواره به طور متوسط ۲۰۰ کانال قابل پخش است و ۲۰ هزار کانال تلویزیونی برای کشور ایران قابل دریافت است.
- از نظر فنی امکان مبارزه با ماهواره تقریباً غیرممکن شده است و نشانه آن وجود دیش های زیاد بر بالای پشت بام ها است.
بنابراین ضمن اینکه ماهواره ها امکانات و تسهیلات بسیار زیادی در اختیار بشریت قرار داده اند. زمینه سوء استفاده رانیز فراهم کردند. ماهواره به مهاجمان فرهنگی و دشمنان آداب، سنن، فرهنگ و عقاید ملت های مستقل این امکان راداده است که بتوانند در خارج از مرزها بدون هرگونه کنترلی هویت آنها را مورد حمله قرار دهند و برای آنها برنامه ریزی فرهنگی کنند.

۱.۳.۲. بررسی نقش اینترنت

آثار فرهنگی استفاده از اینترنت بسیار بالاست لیکن اگر به درستی مورد استفاده قرار نگیرد بسیار زیانبار تر و ویران گتر از ماهواره است زیرا اینترنت هم روزنامه است و هم رادیو است و هم تلویزیون و ماهواره ها در خدمت اینترنت قرار گرفته اند. اینترنت در دهه ۶۰ میلادی یک شبکه کامپیوتری بود که چند کامپیوتر وزارت دفاع آمریکا رابه هم متصل می کرد نام این شبکه آرپانت بود. در دهه ۱۹۷۰ میلادی این فناوری بر ارتباط بین شبکه ای رایانه ای وزارت دفاع تبدیل شد. در دهه ۱۹۸۰ میلادی چندین شبکه رایانه ای دانشگاهی در آمریکا به این شبکه ها اضافه شد و ارتباط بین شبکه های رایانه ای نظامی و دانشگاهها برای دسترسی به شبکه ها در هنگام بمباران هسته ای فراهم گردید. در دهه ۱۹۹۰ میلادی شبکه های رایانه ای بیش از یکصد و پنجاه کشور دنیا را به این ابرشاهراه جهانی اضافه شد و استفاده از اینترنت عمومیت یافت. البته آمریکا شبکه های رایانه ای خود را از اواخر دهه ۸۰ میلادی از اینترنت جدا کرد. بنابراین عمومیت یافتن اینترنت عمومی کمتر از ۳۰ سال دارد و اکنون اینترنت شبکه ها نامیده می شود. ایران از اواسط دهه ۱۳۷۰ به صورت محدود به اینترنت راه یافت و کم کم حضور خود را گسترش داد. اکنون در جهان بیش از یک میلیارد کاربر اینترنتی وجود دارد. در ایران طبق برآورد برنامه توسعه چهارم اقتصادی در پایان برنامه باید حدود ۳۰ میلیون کاربر برداشته باشد.

۱.۳.۲. خدمات اینترنت و ویژگیهای آن

اینترنت دارای خدمات گوناگون است خدماتی از قبیل: وب سایت - وبلاگ - ایمیل - پروفایل - گروه های اینترنتی - چت - انواع خدمات جستجو و غیره از جمله خدمات اینترنتی هستند از ناحیه این خدمات ضمن ارائه تسهیلات آسپه های نیز به کاربران اینترنت وارد می شود. گفته شده که آسیب های اجتماعی ناشی از اینترنت بسیار فراتر از ماهواره است. چرا که تسهیلات آن هم بیشتر از ماهواره است - هر چه تسهیلات بیشتر باشد خطرات هم بیشتر است. اکنون ماهواره و سایر وسایل ارتباط جمعی ابزاری هستند در خدمت اینترنت به تعبیر دیگر. آنچه خوبان همه دارند اینترنت تنها دارد و بلعکس آنچه بدان همه دارند اینترنت تنها دارد. و این به خاطر ویژگی خاص خدمات اینترنت است که عبارتند از:

الف) اینترنت ابزاری است چندرسانه ای (یا به تعبیر آمریکایی ها مولتی مدیا)

اینترنت هم روزنامه است هم رادیو است و هم تلویزیون است آن هم با امکانات ویژه ایستگاه رادیو و تلویزیون که نیاز به جا و مکان فیزیکی و کارمند ندارد و هزینه ندارد.

ب) کم هزینه بودن و آسان بودن تولید و نشر اطلاعات در اینترنت (عدم نیاز به مکان و امکانات فیزیکی)

امروزه هر کس می تواند با یک رایانه و یک خط تلفن و با آشنایی اندک با رایانه یک وبلاگ در اینترنت ایجاد کند و بدون اینکه نیاز به جا و مکان فیزیکی خاصی داشته باشد در فضای سایبر بدون هیچگونه هزینه ای جایی را با آدرس معین برای خود برگزیند. فضای وبلاگ (جایی که در فضای مجازی برای ارائه مطالب انتخاب می شود) در عین کوچکی به قدری وسیع است که در هر جای این جهان (اعم از خشکی و دریا و فضا و حتی کرات دیگر) می توان به راحتی با فشردن چند دکمه وارد آن شده و محتویات آن را مطالعه، استماع و یا مشاهده نمود کسی که جایی را در فضای سایبر برای خود برمی گزیند می تواند در نقش های مختلف در این فضا ظاهر شود. به عنوان مثال می تواند صاحب امتیاز یک نشریه و در عین حال مدیرمسئول، سردبیر و خبرنگار و یا تحلیل گر و روزنامه نگار آن نشریه باشد. می توان در عین همه کار بودن یک نشریه به طور هم زمان از وبلاگ خود به عنوان

ایستگاه رادیو استفاده کند و به عنوان مجری، گوینده، تهیه کننده تمام اخبار و اطلاعات مورد نظر خود را به صورت صوت در وبلاگ خود منتشر نماید. در عین حال می تواند از وبلاگ به عنوان ایستگاه تلویزیون استفاده کند همه کاره آن باشد و همه این کارها را با کمترین هزینه و با صرف مقداری از وقت خود به آسانی انجام دهد. حال در نظر داشته باشید که اگر این فرد یک فرد مخرب اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی باشد تا چه مقدار می تواند آسیب به جامعه وارد کند.

ج) نشریه، رادیو و تلویزیون اینترنتی بسیار جذاب تر از نوع سنتی آن است

مطالب اینترنت هر لحظه در اختیار کاربر است و به کرات می توان یک مطلب را از یک رادیو اینترنتی شنید و از یک تلویزیون دید در حالی که این امکان در رادیو و تلویزیون سنتی وجود ندارد. مطالب نشریه الکترونیکی (اینترنتی) به هر شکلی و هر رنگی قابل ارائه است و محدودیتی وجود ندارد. نشریه اینترنتی برخلاف نشریه سنتی می تواند هر لحظه مطالبی بیشتر از لحظه قبل داشته باشد و این موجب جذابیت آن خواهد شد به همین جهت یک کاربر در روز چند مرتبه به یک نشریه اینترنتی مراجعه می کند. ولی نشریه کاغذی پس از یک مرتبه مطالعه دیگر قابل استفاده نیست.

د) کاربر نشریه و رادیو و تلویزیون اینترنتی برخلاف رادیو و تلویزیون سنتی حق انتخاب اخبار و اطلاعات دارد

کاربر رادیو و تلویزیون سنتی گاهی ممکن است ساعتها وقت صرف کند تا رادیو یا تلویزیون مطلب مورد نظر و مورد علاقه او را پخش کند و در نتیجه مجبور است بسیاری از مطالب را که علاقه ای به دیدن و شنیدن آنها ندارد ببیند و بشنود تا به مطلب مورد نظر برسد. اما کاربر اینترنت (یا به تعبیر دیگر رادیو و تلویزیون اینترنتی) چون همیشه و در همه وقت همه مطالب منتشر شده را در روی سایت دارد هر کدام را که خواست با فشار دادن یک دکمه کامپیوتر انتخاب می کند و در نتیجه کاربر اینترنت برخلاف کاربر رادیو و تلویزیون ناخواسته هدایت نمی شود و آزاد تر است. دیگران برنامه به او نمی دهند او خود برنامه را انتخاب می کند و برمی گزیند.

ه) کاربر رادیو و تلویزیون و نشریه اینترنتی (الکترونیک) از تنوع مطالب بیشتری برخوردار است

گفتیم ۲۰ تا ۲۵ هزار کانال ماهواره قابل پخش در فضای ایران وجود دارد اما چند سایت وجود دارد؟ شاید بیش از صدها میلیون وبلاک و وب سایت وجود دارد که به صورت چند رسانه ای (مولتی مدیا) در اختیار کاربران اینترنت هستند در حالی که کل شبکه های رادیویی و تلویزیونی ماهواره ای که در اختیار همه کاربران ایرانی ماهواره قرار دارد شاید کمتر از ۲۰۰۰۰ تا باشد و این تنوع هم مفید است هم مضر. نتیجه اینکه با عنایت به اینکه ارائه مطالب در اینترنت خیلی راحت تر از سایر نشریات و وسایل ارتباط جمعی است و با عنایت به اینکه دسترسی و انتخاب مطالب اینترنت خیلی راحت تر از دسترسی به سایر وسایل ارتباط جمعی است لذا هر کسی می تواند مطلب ارائه دهد و به تعداد سلیقه های موجود در دنیا می تواند وبلاک و وب سایت و مطالب متنوع وجود داشته باشد برخلاف سایر وسایل ارتباط جمعی به لحاظ عدم محدودیت و به لحاظ عدم فیزیکی بودن محل تولید و انتشارشان شناخت اهداف و خط مشی آنها بسیار مشکل و ضرر و آسیب آنها برای نوجوانان و کسانی که هنوز تجربه کافی برای برخورد با همه افکار را ندارند بسیار زیاد است.

۲،۳،۲. انواع آسیب های ناشی از اینترنت

آسیبهای ناشی از سوء استفاده از اینترنت را در یک تقسیم بندی کلی می توان به سه دسته تقسیم کرد:

الف) آسیب های امنیتی و سیاسی، ب) آسیب های اقتصادی، ج) آسیب های اجتماعی

۳،۳،۲. آسیب های اجتماعی ناشی از اینترنت

آسیبهای اجتماعی ناشی از اینترنت را می توان به دو دسته تقسیم کرد.

الف) آسیب های اجتماعی ناشی از سوء استفاده از امکانات اینترنت

ب) آسیب های اجتماعی مرتبط با ماهیت و طبیعت ویژه اینترنت

الف- آسیب های اجتماعی ناشی از سوء استفاده از امکانات اینترنت [۷] و [۸] و [۹] و [۱۱] و [۱۲] و [۱۳]

الف-۱) سوق دادن جوانان به سوء استفاده از وبلاگ ها و وب سایت های اینترنتی

- تشویق رابطه جنسی نامشروع

- توهین به ائمه و مقدسات به تمسخر گرفتن فرهنگ عاشورا (علت عدم نظارت خانواده)

- توهین به قومیت های مختلف

- سایت های الحادی که نوجوانان و جوانان را به شیطان پرستی و پذیرش عقاید و سایر فرقه های ضاله تشویق می کنند.

الف-۲) سوء استفاده از چت روم اینترنت

الف-۳) سوء استفاده از پروفایل ها و سایت های دوست یابی

پروفایل صفحه ای است که فرد اطلاعات شخصی خود را برای تجارت دوست یابی شغل یابی و... در آن قرار می دهد که ممکن است این اطلاعات مورد سوء استفاده قرار می گیرد. افراد به جای اطلاعات خود اطلاعات دیگری را روی آن قرار می دهند. افرادی که اطلاعاتشان در پروفایل قرار می گیرد بارها مورد سوء استفاده قرار گرفته اند.

الف-۴) آسیبهای سوء استفاده از اطلاعات داخل رایانه های خصوصی مردم

افراد باید مواظب نامه های الکترونیکی (ایمیل) و عکسها و سایر مطالب درون رایانه خود باشند.

الف-۵) آسیبهای ناشی از سوء استفاده از پست الکترونیک (ایمیل)

از جمله آسیب های پست الکترونیک این است که در آن آدرسها مشخص نیست آدرسها پست الکترونیک به آدرس ناکجا آباد می ماند گاهی محتوای ایمیل هایی که ناخواسته دریافت می شود بسیار خطرناک است و ممکن است موجب انحراف شود. استفاده های ضد امنیتی نیز از این وسیله انجام می شود که در اینجا که موضوع بحث ما آسیب های اجتماعی است جای پرداختن به آن نیست.

الف-۶) آسیبهای ناشی از سوء استفاده از بازی های رایانه ای

این بازیها که توسط دشمن طراحی شده است هم به نمادهای ملی وهم به نمادهای مذهبی شلیک می شود. در این بازیها هویت ملی و مذهبی دختران و پسران ما که در حال شکل گیری است مورد هدف قرار می گیرد. خانواده ها باید بسیار مواظب محتوای بازیهای رایانه ای باشند. دستگاههای مسئول هم باید نظارت کنند.

الف-۷) آسیبهای ناشی از سوء استفاده از امکانات گروههای اینترنتی

تشکیل گروهها و فرقه های الحادی- با اهداف وانگیزه های خاص که اکنون گروههای شیطان پرستی و بسیاری دیگر از گروههای الحادی جزء اینها هستند- همچنین فال بینی و خرافه پرستی و غیره. از این طریق شیوع پیدا کرده است.

نتیجه: به طور کلی آسیبهای اجتماعی ناشی از سوء استفاده از امکانات اینترنت شامل مواردی می شود که دشمن هویت دینی و ملی این مردم را هدف قرار داده است. و اینجاست که اهمیت هشدارهای جدی و مکرر رهبر فرزانه انقلاب حضرت آیت اله خامنه ای که بارها خطرات تهاجم فرهنگی دشمن را به مسئولین و مردم گوشزد کرده اند مشخص می شود.

ب) آسیبهای اجتماعی ناشی از ماهیت و طبیعت ویژه اینترنت [۷] و [۸] و [۹]

ب-۱) اعتیاد اینترنتی

باتوجه به اینکه فضای اینترنت یک فضای بسیار وسیع است که گشت زدن در آن و از این سوء به آن سورفتن در آن بسیار آسان است و با توجه به اینکه فضای سایبر به فراخور حال افراد امکانات زیادی دارد و استفاده از این امکانات کم هزینه است کسانی که وارد این فضا می شوند خیلی دیر از آن دل می کنند و به سختی خارج می شوند و به عبارت دیگر اعتیاد به اینترنت پیدا می کنند. معتاد اینترنتی کسی است که نمی تواند یک روز را بدون اینترنت سپری کند و روزانه چندین ساعت در فضای اینترنت گشت می زند. برخی از آسیبهای ناشی از اعتیاد به اینترنت عبارتند از:

نتیجه اعتیاد به اینترنت

- ۱- افسردگی
- ۲- اضطراب
- ۳- انزوا
- ۴- مختل شدن فعالیت های روزمره
- ۵- رها کردن شغل (بیکاری)

ب-۲) مصنوعی شدن ارتباطات و از بین رفتن روابط صحیح اجتماعی

افراط در استفاده از اینترنت روابط چهره به چهره را که موجب و صفا و صمیمیت می شود از بین برده است استفاده از ایمیل - چت، شب نشینی های اینترنتی به وسیله وب کم- دوست یابی مصنوعی همه و همه باعث از بین رفتن صفا و صمیمیت در جامعه شده است.

ب-۳) تضعیف نهاد خانواده و صله ارحام

کسانی که در استفاده از اینترنت افراط می کنند به جای اینکه به دنبال ارتباط برقرار کردن با ارحام و فامیلها باشند به دنبال چت کردن و دوست یابی در خارج از خانه هستند- یاردر خانه ما و گرد جهان می گردیم. اگر غریبهها نیاز به دوست یابی اینترنتی دارند بدان جهت است که واحد خانواده در غرب ضعیف است اما نباید این فرهنگ در ایران رسوخ کند چراکه عشق رادر خانواده از بین می برد. افراط در استفاده از اینترنت در برخی از خانواده ها موجب طلاق گردیده است.

ب-۴) بی هویتی و بحران هویت

یکی از ویژه گی های حضور در اینترنت دروغگویی و پنهان کردن هویت واقعی خود است. چراکه این فضا ناکجا آباد است. ناشناخته است و هرکس با هویت واقعی وارد فضای سایبر شود ممکن است مورد سوء استفاده قرار گیرد بنابراین مجبور است هویت واقعی خود را پنهان کند و این با ویژگی دوران جوانی که دوران هویت یابی است بسیار در تضاد است جوان که به دنبال کشف ارزشها و درونی کردن آن است ضدا ارزشی را درونی می کند که بسیار خطرناک است. پس باید این موضوع را به نوجوانان و جوانان متذکر شد.

ب-۵) جرات و جسارت ارتکاب جرم به خاطر ناشناخته بودن در محیط

جرم شناسان می گویند یکی از دلایل کثرت وقوع جرم در حاشیه شهرها، مهاجرنشین بودن آنها و ناشناخته بودن افراد یک محله برای همدیگر است. به تجربه ثابت شده است که اگر افراد یک محل همدیگر را بشناسند کمتر مرتکب جرم می شوند. فضای سایبر فضایی است که اهالی آن در عین ارتباط همدیگر را نمی شناسند. هر روز می شود بایک هویت خاص وارد این فضا شد لذا این فضا خود بخود جرم زا و آسیب آفرین است. حتی

اگر پلیس هم پس از زحمات زیاد بتواند آدرس مجرم را پیدا کند چون در فضای واقعی بامرزه‌های جغرافیای و محدودیت های آن روبروست اگر مجرم در کشور دیگر باشد به سختی می شود او را دستگیر و مجازات کرد.

۴،۳،۲. راهکارهای برخورد با آسیبهای اجتماعی مرتبط به اینترنت و ماهواره (فناوری اطلاعات)

برای اینکه به راهکارهایی عملی برخورد با آسیبهای اجتماعی ناشی از فناوری اطلاعات برسیم اول باید آسیب شناسی کنیم و واقعاً به وجود آسیبها اعتقاد داشته باشیم باید پنه را از گوش خود خارج کنیم و اگر خواب هستیم از خواب غفلت بیدار شویم. اگر رهبر معظم انقلاب خطر تشکیل ناتوی فرهنگی و فعلیت تهاجم را گوشزد می کنند و اگر ما باور کنیم که دشمن برای از بین بردن هویت دینی و ملی مردم ما و فروریختن سدعظیم آنها، صحنه جنگ را به داخل خانه های ما آورده است باید شیور جنگ را به صدا درآوریم و بانواختن این شیور همه را از این موضوع باخبر کنیم. و ابزارهای لازم را در اختیار مردم قرار دهیم. اقدامات ابزارهای برخورد با آسیبها به دو نوع دسته تقسیم می کنیم.

الف) ابزارها و اقدامات پیشگیرانه

ب) ابزارها و اقدامات مبارزه و درمان

الف) اقدامات و ابزارهای پیشگیرانه

الف-۱) آگاهی بخشی و آگاه کردن مردم از طریق بسیج کردن همه امکانات موجود.

امکاناتی که می توان از آنها استفاده کرد به شرح زیر هستند.

- صدا و سیما- خوشبختانه ما موقعیت خوبی از جهت توجه مردم به شبکه های رادیویی و تلویزیونی داریم و باید از این امکان استفاده کرد و به مردم آگاهی داد.
- استفاده از نشریات و روزنامه ها که وزارت ارشاد باید برنامه ریزی کند.
- استفاده از امکانات عظیم آموزش و پرورش که بازنده ترین نیروها و دلسوزترین نیروها (یعنی به وسیله معلمان) هدایت کودکان و نوجوانان این مرز و بوم را برعهده دارد. باید از امکانات مربیان تربیتی و سایر امکانات آموزش و پرورش برای آگاه کردن دانش آموزان باخطرتهاجم فرهنگی دشمن استفاده کرد.
- استفاده از امکانات دانشگاهها و حوزهای علمیه برای برگزاری همایش های تخصصی
- استفاده از ظرفیت مساجد و روحانیت که بسیار تاثیر گذار است.
- استفاده از دیگر ابزارهای فرهنگی مانند سینما و تئاتر.
- استفاده از امکانات آموزشی نیروهای نظامی که همه جوانان ذکور ناگزیر از انجام خدمت نظام وظیفه هستند.
- استفاده از سازمانهای غیردولتی و ...

الف-۲) تحکیم و تقویت مبانی عقیدتی جامعه خصوصاً جوانان

از طریق نهادهایی که نام برده شده زیرا عقیده محکم و استوار عامل بازدارنده ای در مقابل آسیب ها است

الف-۳) برنامه ریزی برای آموزش تخصصی مردم خصوصاً جوانان برای ورود به فضای مجازی

ابراز وجود و ارائه برنامه های دینی و ملی جذاب به نحوی که جوانان با ارائه وب سایت ها حضور درجت ها ، حضور در گروههای اینترنتی ساختن بازی های اینترنتی مفید در فضای اینترنت تاثیر گذار شوند و مطالبی را که دارای محتوای عالی ملی و مذهبی باشد ارائه نمایند.

الف-۴) رفع مشکلات ازدواج جوانان

چراکه باحل شدن مشکل ازدواج دشمن کمتر می تواند ازجاذبه جنسی (سکس) برای سایر اهداف خود استفاده کند. البته حل مشکل ازدواج منوط به حل مشکل شغل (بیکاری) و مسکن جوانان است که دولت باید در این خصوص نیز برنامه ریزی کند.

الف-۵) توجه عملی خانواده ها به ارزشهای دینی و ملی

مانند صله ارحام و رفت و آمد بافامیل و ارحام در اعیاد و مراسم ملی و مذهبی که مانع از دوستیابی ها و از هم پاشیده شدن خانواده ها می شود.

الف-۶) نظارت خانواده ها بر کار جوانان در استفاده از اینترنت

در منزل و جلوگیری از افراط در استفاده از اینترنت و ورود به فضاهای خطرناک که دشمنان در کمین جوانان نشسته اند و نظارت نهادهای مسئول خصوصاً پلیس

الف-۷) اماکن به کافی نت ها و تولید بازیهای رایانه ای

الف-۸) تشکیل پلیس پیشگیری سایبری

برای گشت در فضای سایبر و کمک به افرادی که در معرض خطر هستند (پیشگیری وضعی) همه موارد قبل پیشگیری اجتماعی بودند.

الف-۹) استفاده از نیروهای مردمی (بسیج) برای گشت در فضای سایبر و اعلام موارد سوء استفاده به پلیس در کشورهای غربی از مراکز تحت عنوان هات

لاین و تیپ لاین برای جلوگیری از سوء استفاده جنسی از کودکان و انتشار پورنوگرافی استفاده می شود.

الف-۱۰) تشکیل ستادی و متشکل از همه نهادهای ذریع تحت نظر دادستانی کل کشور برای برنامه ریزی جلوگیری از آسیب های اجتماعی و سایر آسیب های مرتبط با فناوری اطلاعات در حال حاضر دادستانی کل کشور در حال تشکیل ستادی تحت عنوان «ستاد پیشگیری و مبارزه با جرائم فناوری اطلاعات» است.

الف-۱۱) قانونگذاری به منظور تعیین وظایف نهادها در فضای سایبر و احیاً تشکیل نهادهای ضروری برای پیشگیری و مبارزه با آسیب های مرتبط با فناوری اطلاعات.

ب- اقدامات و ابزارهای لازم برای مقابله و درمان آسیبهای ایجاد شده

ب-۱) وضع قوانین لازم

توسط مجلس شورای اسلامی برای برخورد با جرائم فناوری اطلاعات در حوزه آسیب های اجتماعی البته قوه قضائیه نیز باید پیش نویس لوایح راتیه کند که کارهایی در این زمینه شده ولی باید استمرار داشته باشد و به روز شود. قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت غیرمجاز دارند مصوب ۱۳۷۶ اقدام بسیار مناسبی بود ولی کافی نیست. لایحه جرایم رایانه ای نیز که توسط قوه قضائیه تهیه و به مجلس ارائه شده لازم است هر چه سریعتر توسط مجلس به تصویب برسد چون ضعف های قانونی وجود دارد که برخی از آنها با آن برطرف می شوند.

ب-۲) تشکیل و آموزش پلیس قضائی تشکیل پلیس قضائی متخصص برای کشف جرایم که منجر به آسیبهای اجتماعی می شوند از ضروریات است.

ب-۳) آموزش قضات و اختصاص شعب ویژه در دستگاه قضائی برای رسیدگی به جرایم اینترنتی

ب-۴) صدور پروانه کارشناسی برای کارشناسان جرایم سایبر کارشناسان و مرکز امور مشاوران و کارشناسان قوه قضائیه باید در جهت تربیت کارشناس جرایم و آسیبهای سایبری و صدور پروانه برای آنها اقدام نماید.

ب-۵) اختصاص رشته یا حداقل اختصاص واحدهای درسی تحت عنوان «حقوق کیفری اطلاعات» در دانشکده های پلیس و دانشکده های حقوق سراسر کشور. جهت تربیت نیروهایی که در آینده لازم است با جرایم سایبری مبارزه کنند.

ب-۶) آموزش و کلا توسط کانون و کلا جهت دفاع از حقوق آسیب دیدگان اجتماعی در مراجع قضائی.

ب-۷) تشکیل نهادهایی برای حمایت از بزه دیدگان فضای سایبر که می توان از ظرفیتهای نهادهایی مانند بهزیستی، شورای شهر، شهرداری و سازمانهای غیر دولتی برای این متضرر استفاده کرد.

جمع بندی و نتیجه گیری

امروزه اینترنت و استفاده از فناوری نوین در حوزه ارتباطات چنان جایگاه محکمی در جامعه و در برخی از خانواده های پیدا نموده اند که محروم نمودن اعضای خانواده و یا جامعه از آنها ممکن است تبعات سنگین تری را به دنبال داشته باشد. فرهنگ سازی و مراقبت از نوجوانان و استفاده کنندگان از اینترنت و آگاه ساختن از تهدیدات و آسیب های محیطهای مجازی می تواند در کاهش آسیب های و صدمات این گونه فناوری ها نقش عمده داشته باشد، در هر صورت پیشنهاد می شود طرحهای تحقیقاتی در زمینه های آسیب های اجتماعی نو پدید در دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی و هم راستا با فرهنگ اسلامی ایرانی در کشور اجراء شود. این پیشنهادات در قالب پایان نامه های دانشجویی و یا در مراکز تحقیقاتی و پژوهشی در کشور قابل اجراست برخی از این موضوعات در زیر لیست شده اند:

- ❖ بررسی الگوهای استفاده از اینترنت در ایران
- ❖ بررسی شیوع نوع و میزان استفاده از اینترنت
- ❖ بررسی الگوی استفاده از ماهواره در ایران
- ❖ بررسی پیامد های استفاده از ماهواره در فرهنگ ایران
- ❖ بررسی میزان گرایش به مد
- ❖ بررسی پیامدهای مد و ارزشهای اجتماعی
- ❖ بررسی شیوع gambling online و تحلیل عوامل موثر بر آن
- ❖ بررسی شیوع رفتارها و فعالیتهای جنسی اینترنتی
- ❖ بررسی نقش فعالیتهای جنسی online در تحکیم خانواده
- ❖ بررسی علل گرایش به استفاده از اتاق های گفتگو
- ❖ تاثیر استفاده از اتاق های گفتگوی ویژه بزرگسالان در کودکان و نوجوانان
- ❖ بررسی میزان گرایش به بازی های اینترنتی

- ❖ بررسی تاثیر استفاده از اینترنت در افزایش دانش و اطلاعات
- ❖ معاملات/ تجارت اینترنتی
- ❖ بررسی علل و عوامل گرایش به ازدواج اینترنتی
- ❖ بررسی رابطه انواع ارتباطات اینترنتی با ویژگیهای شخصیتی
- ❖ بررسی رابطه استفاده مفرط از اینترنت با آسیب های روانی
- ❖ بررسی شیوع اعتیاد به اینترنت
- ❖ بررسی نقش اینترنت در فرایند های مهیا کننده بستر اعتیاد
- ❖ بررسی نقش اینترنت در گرایش به استفاده از داروها
- ❖ بررسی رابطه اینترنت با تنهایی
- ❖ بررسی رابطه اینترنت با افسردگی
- ❖ بررسی نقش سایت های آموزشی در پیشرفت تحصیلی
- ❖ بررسی میزان رواج online Dating
- ❖ بررسی میزان رواج online sales
- ❖ بررسی علل ارتکاب رفتارهای خشونت آمیز اینترنتی
- ❖ بررسی عوامل موثر بر رفتارهای پر خطر
- ❖ دوستیابی اینترنتی
- ❖ اینترنت و هکرها
- ❖ بررسی میزان اختلاف سن کودکان - نو جوانان با دوستان اینترنتی آنها
- ❖ تبلیغات و اینترنت
- ❖ نقش بلاگ ها در روابط اجتماعی
- ❖ بررسی رابطه بین الگوی استفاده از اینترنت با توانایی های شناختی - روانی - فرهنگی و اجتماعی
- ❖ مالکیت معنوی و اینترنت
- ❖ بررسی آگاهی، نگرش و عملکرد والدین در مورد اینترنت
- ❖ بررسی میزان استفاده از اینترنت والدین به همراه کودکان
- ❖ شناسایی سایت های مناسب کودکان
- ❖ بررسی عوامل خطر اینترنت
- ❖ اینترنت و مدرسه
- ❖ اینترنت و ارزشهای خانواده
- ❖ II جرم و اینترنت
- ❖ مقایسه هویت واقعی و اینترنتی کاربران (heavy-light internet users)
- ❖ بررسی میزان آگاهی، نگرش و عملکرد کاربران جوان در باره عضویت در گروه های اینترنتی
- ❖ بررسی ابعاد جمعیت شناختی و روان شناختی کاربران اینترنت
- ❖ II بررسی فرایند شکل گیری و تداوم دوستی های اینترنتی
- ❖ بررسی عوامل خطر تلفن همراه

مراجع

- [۱] کوثری.م. اینترنت و آسیب های اجتماعی. ۱۳۸۷.
- [۲] صادقی فسائی.س، محمدی.ش.نگاهی جرم شناسانه بر جرایم، امنیت و کنترل در اینترنت. ۱۳۸۷.
- [۳] عبدالهیان.ح. نوع شناسی و باز تعریف آسیب های اینترنتی و تغییرات هویتی در ایران. ۱۳۸۷.
- [۴] -سایت <http://www.khabarfarsi.com>

[۵] - <http://ahlulbasar.ir/thread۲۹۷۵.html>

[۶] - <http://dehkadehejahani.blogfa.com>

[۷] - مقاله وسایل ارتباط جمعی و آسیب های اجتماعی با تکیه بر اینترنت و ماهواره/دکتر عبدالصمد خرم آبادی

[۸] - نگارش، حمید، ۱۳۸۰؛ هویت دینی و انقطاع فرهنگی، چ اول، قم: نهاد نمایندگی ولی فقیه در سپاه، مرکز تحقیقات اسلامی.

[۹] - درستکار، جواد، "اینترنت، آسیب ها و راهکارها"، مجموعه مقالات ویژه نخستین همایش علمی فضاهاى مجازى آسیب ها و پیامدها، اسفند ۱۳۸۷ نوبت چاپ اول.

[۱۰] - پایگاه اطلاع رسانی عملیات روانی و جنگ نرم

[۱۱] - رفیع، جلال، ۱۳۷۳؛ فرهنگ مهاجم، فرهنگ مولد، چ اول، انتشارات اطلاعات.

[۱۲] - فیاض، محمدسعید، ۱۳۷۲؛ درآمدی بر تهاجم فرهنگی غرب، مرکز مطالعات اسلامی، تهران: معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

[۱۳] - عباسی، پوریا، ۱۳۸۹، "پلیس، امنیت و دنیای مجازی"، مجله علمی - تخصصی محقق، سال اول، شماره اول

[۱۴] - گزارش پژوهشی، حوزه مطالعات و تحقیقات کاربردی، فضاهاى مجازى و امنیت، دفتر تحقیقات کاربردى فا.ا.ا. سمنان